

Amsterdamse humor

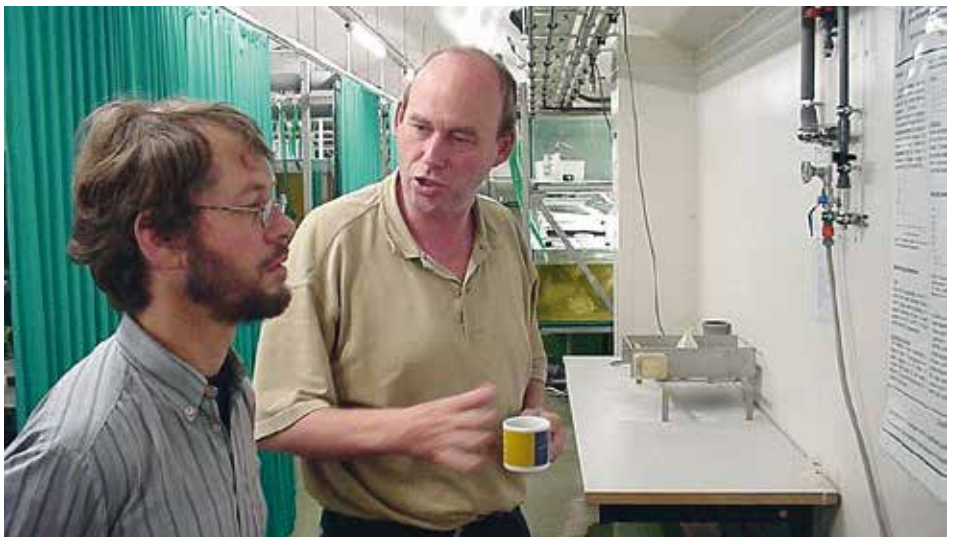
Door Jos Scheerboom

J. (Hans) Komen studeerde biologie aan de VU te Amsterdam en deed aan de Wageningen Universiteit onderzoek aan 'sex controle bij karpers', het onderwerp waarop hij in 1990 bij prof. dr. E.A. Huisman en dr. C.J.J. Richter promoveerde .

Het proefschrift 'Clones of common carps' vermeldt hoe men uit een vrouwelijke karpers genetisch identieke dieren kan verkrijgen (= 'cloning'):

'Om gynogenese te bereiken (= 'clonen') worden eieren met genetisch inactief (= bestraald) sperma bevrucht. Een haploïde embryo maakt men vervolgens diploïd door blokkering van de tweede meiotische de-

ling (door met de 2PB methode het tweede poollichaampje in de eicel vast te houden).' Deze blokkade vindt plaats door de eieren korte tijdsfase na bevruchting met bestraald sperma gedurende 45 minuten in ijswater (0°C) te dompelen (een 'koudeschok'). Stelling XII bij het [proefschrift van Komen luidde daarom: 'Gynogenese is een koud kunstje'. De jonge doctor bedacht vervol-

Anno 2002: dr. Hans Komen legt hier aan dr. Ir. Magnus van der Meer uit dat ook de kunstmatige voortplanting van tilapia een koud (= eenvoudig) kunstje is.

*Prof. dr. Hans Komen,
15 jaar later, rond zijn
inaugurele rede.*

Dat vond ik zo'n fascinerende studie dat ik besloot om naar Wageningen te gaan...

gens hoe hij WUR een financiële impuls zou kunnen geven met zijn vondst: hij toog naar Japan waar gekleurde karpers ('koï') worden gewaardeerd en waar de vissen fortuinen waard zijn. Hij bracht ook hier het 'koude kunstje' in praktijk aan de hand van een kapitaal moederdier.

Het experiment eindigde in teleurstelling, helaas, want de geproduceerde nakomelingen waren weliswaar genetisch identiek, maar de vererving van kapitaal opleverende kleurpatronen bleek toch anders plaats te vinden dan op grond van de klassieke genetica werd verondersteld. De expressie van kleurpatronen bleek niet door genetica te worden bepaald, maar bleek een kwestie van 'toeval' te zijn. De door Komen in Japan geproduceerde karpers konden daarom alleen maar voor humane consumptie worden verkocht.

Komen liet zich hierdoor niet uit het veld slaan; hij bedacht met mede-Wageninger Sietze Leenstra een andere manier om Wageningen op de kaart te zetten. De Amsterdammer weet immers:

'Elk nadeel heeft een voordeel'.

Eind maart (2003) liet de vakgroep een persbericht uitgaan met deze inhoud: *'Het is weliswaar de visteeltaccomodatie*

van WUR niet gelukt koï te klonen met de tekening en kleuren van de Japanse vlag, maar inmiddels is het wél mogelijk dieren te produceren met tekening en kleuren van voetbalvereniging Feyenoord. Rotterdamse voetballiefhebbers zijn al bereid forse bedragen neer te leggen voor gekloonde nakomelingen'

Binnen het College van Bestuur van WUR kreeg men uit het persbericht de indruk dat bij de Vakgroep het grote geld zou binnenstromen. Men vroeg de voorlichter van 'Pers en Voorlichting' om nadere uitleg. Het antwoord: 'Kijk eens naar de datum bovenaan het universiteitsblad'.

'.....'

'Juist, ja'

Het verhaal kreeg nog een onverwacht staartje, waarover in de volgende aflevering van AQUACultuur meer. Voor u is nu belangrijk te weten dat Hans Komen per 1 juni jl. in de aula van de WUR de inaugurele rede hield als persoonlijk hoogleraar Fokkerij en Genetica om fokprogramma's te ontwikkelen om de visteelt duurzamer en efficiënter te maken. In de komende aflevering is hierover meer te lezen. Kijk en luister ook naar de film bij: <https://www.youtube.com/watch?v=MQbUb1Q3m90>